

Michał Balicki

Urząd Gminy Jarosław

michalbalicki80@wp.pl <https://orcid.org/0000-0002-9505-7215>**Andrzej Jaki**

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

jaka@uek.krakow.pl <https://orcid.org/0000-0002-4799-4343>**Tomasz Rojek**

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

rojekt@uek.krakow.pl <https://orcid.org/0000-0002-2977-4312>

Rola inwestycji zagranicznych w kreowaniu rozwoju systemu społeczno-gospodarczego

---

Wprowadzenie

Inwestycja jest przedsięwzięciem, którego istotą jest terażniejsze wyrzeczenie na rzecz przyszłych korzyści. Terażniejszość jest względnie pewna, podczas gdy przyszłość jest niewiadomą. Z tego powodu inwestycja jest poświęceniem pewnego dla niepewnej korzyści (Hirshleifer, 1965). Zawężając pojęcie inwestycji do inwestycji zagranicznych, można je rozważyć z dwóch punktów widzenia. W ujęciu makroekonomicznym inwestycje zagraniczne są definiowane jako przepływ kapitału lub jako jedno z zewnętrznych źródeł finansowania gospodarki kraju goszczącego. W ujęciu mikroekonomicznym są określane jako podstawowe źródło finansowania transnarodowych podmiotów gospodarczych oraz transfer niezbędnych czynników wytwórczych poza granice kraju – (Kaliński, Kaszuba, 2002). Inaczej mówiąc, jest to lokata kapitału w przedsiębiorstwie zagranicznym celem uzyskania trwałego wpływu na kierowanie jego działalnością i osiągnięcie z tego tytułu zysków (Patora, Piasecki, 2001).

Wzrastające znaczenie inwestycji zagranicznych związane jest w ostatnich latach z przyspieszeniem procesów globalizacji i integracji społeczno-gospodarczej implikujących wzrastającą otwartość rynków krajowych i ich przekształcenie w rynki o charakterze globalnym (Jaki, Ćwięk, Rojek, 2021). Inwestycje zagraniczne są ważne

przede wszystkim dla krajów, których oszczędności są zbyt małe w stosunku do potencjalnego popytu inwestycyjnego. Zagraniczny kapitał może być wtedy ważnym środkiem stymulującym szybki rozwój ekonomiczny. Dlatego też napływ inwestycji zagranicznych przyczynił się do przyspieszenia zmian społeczno-gospodarczych i stał się głównym narzędziem wspomagania procesów restrukturyzacji, rewitalizacji, prywatyzacji w trudnym dla społeczeństwa okresie transformacji gospodarki Polski (Borowiecki, 2002). Skutkiem absorpcji kapitału zagranicznego w krajowych przedsiębiorstwach, organizacjach, samorządach stało się wdrażanie nowych technologii produkcji, technik zarządzania, kreowanie zmian w podaży produktowej i usługowej spełniającej standardy międzynarodowe oraz dostosowanie się do wymogów rynkowych. Proces ten uruchomił zachowania przedsiębiorcze i działania innowacyjne mieszkańców, przedsiębiorstw oraz regionów. W strategii inwestycyjnej Polski inwestycje zagraniczne miały za zadanie internacjonalizację gospodarki kraju, wydobycie jej z zacofania gospodarczego i społecznego, zintegrowanie gospodarki Polski z gospodarką Unii Europejskiej. Ponadto bezpośrednie inwestycje zagraniczne, obok inwestycji portfelowych i zewnętrznych kredytów bankowych dla przedsiębiorstw, są głównym źródłem kapitału niezwiększającego zadłużenia państwa. W sensie ekonomicznym inwestycje zagraniczne są identyczne jak inwestycje krajowe (Bojar, 2001). Różni je natomiast źródło pochodzenia, struktura własnościowa kapitału, decyzje dotyczące dyspozycji zagospodarowania zysku netto, czas utrzymywania kapitału w miejscu lokalizacji. Inwestycje zagraniczne są kapitałem finansowym, który w tzw. „portfelach (pakietach) inwestycyjnych”¹ jest szybkim (importowanym) nośnikiem wdrażania innowacji w gospodarkę (Ostrowska, 2011). Innowacje importowane, pozyskiwane w formule *know-how*, to głównie nowoczesne rozwiązania technologiczne, innowacyjne technologie produkcji, nowoczesne rozwiązania organizacyjne, innowacyjne systemy i metody zarządzania.

Pozytywne i negatywne aspekty inwestycji zagranicznych

W założeniach rozwoju gospodarczego kraju inwestycje zagraniczne ciągle mają dla gospodarki znaczenie strategiczne. Istotnym skutkiem inwestycji zagranicznych dla gospodarki kraju jest ich wpływ na poziom PKB i PKB per capita, oraz wielkość eksportu, prowadząc pośrednio do wzrostu liczby miejsc pracy, ożywienia gospodarczego w skali regionalnej i lokalnej (Chipalkatti, Le, Rishi, 2021).

Inwestycje zagraniczne przyczyniają się do stabilizacji bilansu płatniczego kraju, wzmacniają stabilizację kursu walutowego. Jest to niezmiernie ważne dla kraju, który cechuje się niską stopą oszczędności krajowych i wysokim deficytem obrotów bieżących. Ponieważ proces globalizacji zwiększa konkurencję na rynku, która powoduje konieczność unowocześniania wyrobów i procesów produkcyjnych, ważnym uzupełniającym źródłem finansowania inwestycji podmiotów krajowych jest właśnie kapitał zagraniczny.

---

¹ Portfel inwestycyjny (portfolio) jest to zbiór finansowych (takich, jak akcje i obligacje) i realnych (takich jak nieruchomości) aktywów inwestora, będących formą lokowania majątku.

Inwestycje zagraniczne, jak każde zjawisko o charakterze ekonomicznym, wpływają na otoczenie, w którym są realizowane. Wpływ ten ma charakter zarówno pozytywny, jak i negatywny.

Wśród efektów pozytywnych niewątpliwie można wskazać wzrost możliwości eksportowych coraz większej liczby przedsiębiorstw, zwiększone nakłady finansowe na podnoszenie kwalifikacji pracowników, czy też „przyciąganie” nowych, zagranicznych kontrahentów (Dziemianowicz, Jałowiecki, 2004). Należy podkreślić, że pozytywny wpływ inwestycji zagranicznych jest korzystny głównie w początkowym okresie przemian gospodarczych kraju goszczącego, którego niski poziom kapitału własnego ogranicza możliwości rozwojowe. Inwestycje zagraniczne powodują zmniejszanie różnic technologicznych pomiędzy krajami wysoko rozwiniętymi i rozwijającymi się. Następuje wzrost poziomu konkurencji przedsiębiorstw krajowych, rozwiązania (na przykład technologiczne) stosowane przez inwestorów zagranicznych działają stymulująco na przedsiębiorstwa lokalne, inspirują je do wdrażania nowych rozwiązań u siebie (Werese, 2002). Niewątpliwie wszystkie te czynniki bezpośrednio wpływają na podnoszenie atrakcyjności regionów, w których rozpoczęto inwestycje, a tym samym na wzrost konkurencyjności i rozwój całego systemu społeczno-gospodarczego.

Negatywne skutki inwestycji zagranicznych wynikają także z oddziaływania inwestycji zagranicznych na podmioty krajowe w zakresie stwarzania zbyt silnej konkurencji dla przedsiębiorstw lokalnych (Kłosiewicz-Górecka, 2007). Przekłada się to bezpośrednio na ograniczenie ich możliwości rozwoju, czego konsekwencją jest osłabienie pozycji rynkowej. Kolejne ryzyko stanowi niska skłonność inwestorów zagranicznych do współpracy z przedsiębiorstwami lokalnymi, a także pozyskanie ich rynków zbytu, poprzez stosowanie cen dumpingowych i wykorzystywania faktycznej pozycji monopolistycznej.

Dlatego też w krajach przechodzących transformację ustrojową, co oznacza, że są to przeważnie kraje o niskim potencjale gospodarczym, w tym i w Polsce, istnieje ciągła potrzeba modernizacji gospodarki. Potrzeba modernizacji gospodarki ma stymulować kierunki powiązań z otoczeniem międzynarodowym. Wybór korzystnego kierunku współpracy międzynarodowej wymaga przemyślenia strategii rozwoju regionów, i określenia strategicznych korzyści. Instrumentem, który wpływa na to w znaczący sposób, jest wybór miejsca pochodzenia bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Oczekiwania kraju goszczącego inwestycje są wielozakresowe, dotyczą inwestycji rzeczowej, udostępnienia kanałów dystrybucji, powiązań kooperacyjnych oraz korzyści wynikających z tzw. offsetu.

Uwarunkowania lokalizacyjne w procesie absorpcji inwestycji zagranicznych

Decyzja o lokalizacji kapitału zagranicznego w danym kraju jest podyktowana każdorazowo czynnikami makroekonomicznymi związanymi z kondycją oraz uwarunkowaniami kraju przyjmującego, jednakże na dalszym etapie o ich umiejscowieniu decydują czynniki regionalne. Wśród nich, obok infrastruktury transportowej i rynków zbytu, jest kapitał intelektualny, kapitał ludzki, kapitał społeczny, otoczenie instytucjonalne, a także kapitał rozwoju i kapitał strukturalny. Kapitał zagraniczny jest szczególnie wrażliwy na stabilność ekonomiczną, społeczną i polityczną w kraju lub regionie zapraszającym. Tworzenie stabilnych warunków dla funkcjonowania kapitału zewnętrznego jest ważnym czynnikiem negocjacyjnym w uzyskaniu relatywnie lepszych korzyści dla gospodarki.

Z punktu widzenia inwestora istotne znaczenie mają również wartość i koszty czynników lokalizacji. Są one zmienne na obszarze kraju, regionu, a nawet miejscowości. Podstawowym kryterium decydującym o korzyści określonej lokalizacji jest suma ich wartości (Regulski, 1985), trudna do precyzyjnego pomiaru, ponieważ zawiera czynniki mierzalne i niemierzalne. Są to m.in.:

- wartość dostępnych zasobów środowiskowych, tj. wartość ogółu warunków, jakie dany obszar oferuje inwestorowi dla jego działalności;
- wartość czynników przestrzennych, np. kształtu terenu, wielkości terenu, dostępności transportowej, odległości od centrum i do rynku zbytu, położenie względem innych składowych regionu;
- wartość czynników społecznych i kulturowych społeczności zamieszkującej konkretny obszar;
- wartość czynników politycznych, np. zakres kompetencji władz samorządowych, sposób sprawowania władzy, klimat inwestycyjny tworzony przez władzę samorządową, jakość obsługi inwestora, poglądy polityczne reprezentowane przez władzę samorządową, stopień akceptacji władzy przez społeczeństwo;
- wartość czynników prawn-administracyjnych, które w pewnym zakresie związane są z czynnikami politycznymi;
- wartość czynników ekonomicznych będących wypadkową rozwoju gospodarczego i społecznego;
- wartość czynników techniczno-technologicznych.

Inwestor w procesie podejmowania decyzji, analizuje nie tylko oferowane wartości czynników lokalizacji, ale analizuje również koszty pozyskania czynników lokalizacji. Dopiero bilans korzyści i kosztów staje się przesłanką do podejmowania decyzji związanych z wyborem nowej lokalizacji.

Do kosztów inwestora związanych z nową lokalizacją zalicza się m. in.:

- koszty powstania nowego przedsiębiorstwa;
- stopę zwrotu poniesionych nakładów finansowych;
- koszty rozbudowy lub budowy infrastruktury technicznej;
- koszty energii, wody, ścieków, ochrony środowiska naturalnego;

- koszty kształtowania nowych powiązań produkcyjnych i dystrybucji;
- koszty pracy i pozyskiwania nowych technologii;
- koszty adaptacyjne;
- koszt ryzyka dekonstrukcji popytu;
- koszt pokonywania granic regionu z otoczeniem regionalnym i globalnym.

Wartość czynników lokalizacji w dłuższym czasie zmienia się. Można zaobserwować zmianę skali ich oddziaływania w czasie i przestrzeni, w odniesieniu do działań gospodarki, rodzajów wytwórczości tak pod względem ich cech, jak również relatywnej ważności. Zmiany te przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Hierarchia czynników lokalizacji w ocenie inwestorów

Badanie w 1964 r.	Badanie w 1996 r.	Badanie w 2012 r.
<ul style="list-style-type: none"> - Łatwość naboru siły roboczej - Dogodne powiązania z rynkiem - Możliwość nabycia budynków i innych nieruchomości - Koszt robocizny - Łatwość nabycia surowców - Słabszy wpływ związków zawodowych - Lokalne możliwości kooperacji - Siedziba dyrekcji - Klimat - Koszty transportu - Dostatek mocy - Centrum specjalnego przemysłu - Urządzenia transportowe - Decentralizacja działalności - Korzystna struktura podatków - Pomoc finansowa 	<ul style="list-style-type: none"> - Bliskość rynku zbytu - Środki wspierające działalność gospodarczą - Koszt robocizny - Kwalifikacje siły roboczej - Bliskość autostrady - Bliskość dostawców - Koszty energii - Usługi miejscowych banków - Wspieranie przez izby gospodarcze - Dobry wizerunek miasta i regionu - Pomoc przedsiębiorstw wspierających przedsiębiorczość - Cena ziemi - Opłaty lokalne - Koszty wynajęcia obiektów - Administracja komunalna - Bliskość szkół wyższych - Bliskość instytutów badawczych - Komunikacja miejska - Mieszkania - Zaplecze medyczne - Połączenia lotnicze - Ponadregionalne połączenia kolejowe - Propozycja kulturalna - Możliwości wypoczynkowe 	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktura techniczno-ekonomiczna - Dostępność komunikacyjna miejsca lokalizacji - Rynek zbytu - Korzyści aglomeracyjne - Zaplecze naukowo-badawcze (innowacyjny ośrodek akademicki) - Potencjał kapitału ludzkiego - Wielkość popytu i stopień jego koncentracji (duży rynek zbytu w regionie) - Możliwość przejścia wolnych obiektów - Wspomaganie finansowe inwestorów przez budżet państwa /samorządowy/ - Przychylność i kompetencje władz samorządowych - Sprzyjający klimat inwestycyjny - Koszty ziemi - Przyjazne środowisko przyrodnicze - Stabilność prawa - Stabilne podatki - Niskie koszty opłat lokalnych - Dostępność do infrastruktury społecznej - Propozycje kulturalne - Zaplecze medyczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie: (Budner, 2003).

Współcześnie do najważniejszych czynników lokalizacji kapitału zagranicznego w poszczególnych regionach Polski zalicza się korzystne położenie i połączenia komunikacyjne miejscowości, duży rynek zbytu w regionie, dużą podaż i niską cenę siły roboczej, możliwość przejścia wolnych obiektów produkcyjnych, możliwość znalezienia nowych rynków zbytu, związek polskiego partnera z regionem oraz związki partnera zagranicznego z regionem.

Z kolei do grona największych barier ograniczających napływ inwestycji zaliczane są: słabość infrastruktury rynkowej, wąskie rozmiary rynku lokalnego, ograniczona siła nabywcza ludności, brak fachowej siły roboczej, niechęć władz lokalnych wobec zagranicznych inwestorów, nieprzychylnie nastawienie ludności wobec obcego kapitału.

Mechanizmy oddziaływania inwestycji zagranicznych na system społeczno-gospodarczy

Wpływ inwestycji zagranicznych na gospodarkę ma charakter wieloaspektowy, określany jako wpływ pozytywny lub negatywny, może być również pośredni lub bezpośredni (tabela 2). Uważa się, iż z reguły zalety płynące z inwestycji zagranicznych przewyższają ich niepożądane skutki i są pozytywnym impulsem dla gospodarki, w której są lokowane (Sobala-Gwosdz, 2004). Za najważniejszą cechę inwestycji zagranicznych uznaje się zdolność do łagodzenia dysproporcji społeczno-ekonomicznych w gospodarce.

Do najważniejszych zjawisk świadczących o pozytywnym oddziaływaniu kapitału zagranicznego w Polsce można zaliczyć:

- napływ kapitału do budżetu, jak i wzrost nakładów inwestycyjnych dokonywanych przez przedsiębiorstwa;
- efekt naśladownictwa, szczególnie dostrzegany w branży spożywczej i produkcji środków czystości. W tych obszarach polskie przedsiębiorstwa bardzo szybko starają się dorównać silnej konkurencji zagranicznej i nie tylko wzorują się na niej w zakresie asortymentu, lecz również w sposobie reklamy i marketingu (Bąk, Kulawczuk, 2006);
- wzrost zatrudnienia w przedsiębiorstwach z udziałem zagranicznym;
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w przedsiębiorstwach z udziałem zagranicznym;
- napływ nowych produktów i sposobów produkcji, dostęp do nowych rynków zbytu;
- wzrost kooperacji z przedsiębiorstwami krajowymi, przejawiający się m.in. zwiększeniem konkurencyjności sektorów.

Tabela 2. Pozytywne i negatywne efekty inwestycji zagranicznych

Efekty	Pozytywne oddziaływanie	Negatywne oddziaływanie
Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> - napływ kapitału umożliwiającego restrukturyzację gospodarki regionu; - wzrost produkcji i zatrudnienia w Regionie; - wzrost dochodów regionu; - zastosowanie nowych metod zarządzania i organizacji produkcji; - produkcja wyższej jakości; - wprowadzenie nowych i znanych marek; - wzrost i dywersyfikacja produkcji oraz eksportu; - wywieranie korzystnego wpływu na stan środowiska naturalnego, lepsze środki ochrony; - podniesienie kwalifikacji zawodowych lokalnej siły roboczej; - wzrost poziomu wynagrodzeń; - wypełnienie luk (pomiędzy pożądanym a faktycznym stanem inwestycji, w zakresie zarządzania i organizacji, wydajności i innowacyjności itp.) w gospodarce kraju i regionu przyjmującego; - wzrost wykorzystania innych czynników produkcji (w tym pracy); - wywieranie wpływu na lokalne środowisko biznesu; - poprawa jakości i wzrost rodzimej produkcji; - wpływ na konkurencyjność regionalną i lokalną; - rozwój infrastruktury; - zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej; - rozwój pożądaných dziedzin działalności gospodarczej; 	<ul style="list-style-type: none"> - wywieranie niekorzystnego wpływu na stan środowiska naturalnego (degradacja w przypadku tzw. brudnych technologii); - ograniczenie konkurencji (w sytuacji pozycji monopolistycznej inwestora); - nadmierna eksploatacja surowców naturalnych; - wypieranie z rynku rodzimych przedsiębiorstw, kapitału (w tym tzw. wrogie przejęcia); - ograniczenie miejsc pracy wskutek konsolidacji produkcji, wykorzystania nowych technologii; - omijanie polskiego systemu podatkowego, wyprowadzanie zysku poza granice kraju, niska skłonność do reinwestowania zysków w kraju inwestycji; - rozwój niepożądanych dziedzin działalności gospodarczej;
Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> - przenikanie dobrych wzorów (np. wdrożenie nowych technologii, sposobów organizacji produkcji itp. do rodzimych przedsiębiorstw); - pozytywny impuls rozwojowy; - zmniejszenie dysproporcji regionalnych; - promocja regionu na liczących się rynkach finansowych i inwestycyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - eliminowanie rodzimych producentów z rynku; - wzmocnienie dysproporcji regionalnych; - niekorzystna struktura inwestycji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: (Karpiński, 2009) oraz (Rychlewska, 2010).

Do najważniejszych zjawisk świadczących o negatywnym oddziaływaniu kapitału zagranicznego w Polsce można zaliczyć:

- omijanie polskiego systemu podatkowego oraz niską skłonność do reinwestowania zysków;
- niewielki odsetek inwestycji typu *greenfield* w ogólnej liczbie przedsięwzięć;
- wysoki udział importu zaopatrzeniowego dla przedsiębiorstw z udziałem zagranicznym;
- powolny proces modernizacji technologicznej, a także brak skłonności do rozwijania w Polsce działalności badawczo-rozwojowej;
- dość powolne włączanie polskich przedsiębiorstw w kooperację.

Podsumowanie

Procesy globalizacyjne cechują się strumieniami przepływu kapitału, który poszukuje atrakcyjnych lokalizacji, określanych jako korzyści. Wybór miejsca pobytu kapitału warunkuje stabilnością i zyskiem netto, korzyści kraju goszczącego są dla niego drugorzędne. To od kraju goszczącego w znacznym stopniu zależą warunki pobytu kapitału. Im większy deficyt budżetowy kraju goszczącego, niedostateczna akumulacja, niski poziom technologiczny produkcji, niski poziom badań naukowych, zapóźnienia w stosunku do tendencji światowych w postępie naukowo-technicznym, tym trudniejsze warunki negocjacyjne. Z tego powodu inwestycje zagraniczne jako szansa rozwojowa kraju goszczącego, powinny być wykorzystane do rozwoju nauki, umiejętności wdrażania jej osiągnięć, reinwestowania zysków, głębokiej modernizacji pojedynczych przedsiębiorstw.

Transfer nowych technologii oraz wiedzy, dokonujący się w wyniku napływu inwestycji zagranicznych, powinien przekładać się na korzystne zmiany w strukturze gospodarki kraju, poprawiać jej konkurencyjność na rynkach międzynarodowych, wpływać na zmianę struktury eksportu, w którym towary o wysokim poziomie przetworzenia mają duży udział.

Pomimo istniejących również negatywnych skutków inwestycji zagranicznych dla gospodarki, uznaje się je ciągle w Polsce za silne źródło zewnętrznego uzupełniania niedoboru kapitałowego. To silne przekonanie wielu decydentów i strategów gospodarczych, że inwestycje te w każdej postaci są elementem modernizacji gospodarki, wymaga skorygowania. System społeczno-gospodarczy Polski powinien być zorientowany na przyjmowanie innowacyjnych przemysłów, które gwarantują budowanie sieci współpracy regionalnej w formie klastrów, inkubatorów przedsiębiorczości, parków technologicznych, oferują lokalizację nowoczesnych laboratoriów i uczestniczą we współpracy badawczo-rozwojowej. Inwestycje zagraniczne powinny bowiem stanowić uzupełnianie kapitału wewnętrznego kraju, być płatnikiem podatku dochodowego, stać się miejscem transferu licencji, patentów, praw autorskich, realnie kształtować innowacyjną gospodarkę regionów.

Abstrakt

Rola inwestycji zagranicznych w kreowaniu rozwoju systemu społeczno-gospodarczego

Inwestycje zagraniczne stanowią szczególną formę międzynarodowego obrotu kapitału. W jego efekcie następuje nie tylko transfer środków pieniężnych, innowacji, kapitału intelektualnego, ale również transfer konkretnych dóbr inwestycyjnych. Są to inwestycje o charakterze majątkowym, które powinny służyć nawiązywaniu stałych kontaktów międzynarodowych między państwami wymiany. Budują trwałe związki gospodarcze oparte na lokowaniu własności, co skłania podmioty międzynarodowe do zabiegania o bezpieczeństwo biznesowe. Jednocześnie wywierają silny, lecz zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na rozwój systemu społeczno-gospodarczego. W artykule przedstawiono istotę inwestycji zagranicznych, dokonano analizy ich czynników lokalizacyjnych oraz skutków, ze szczególnym uwzględnieniem ich oddziaływania na rozwój systemu społeczno-gospodarczego w Polsce.

Słowa kluczowe: inwestycje zagraniczne, globalizacja, system społeczno-gospodarczy, rozwój społeczno-gospodarczy regionu

Abstract

The role of foreign investment in creating the development of the socio-economic system

Foreign investment is a special form of international capital turnover. In its effect not only the transfer of funds, innovations, intellectual capital, but also the transfer of specific investment goods takes place. It is asset investment which should serve the establishment of permanent international contacts between the countries of exchange. It builds permanent economic relations based on property placement, which inclines international entities to seek business safety. At the same time, it exerts strong but both positive and negative influence on the development of the socio-economic system. The paper presents the essence of foreign investment, analyses its localisation factors and effects with special consideration of the influence on the development of the socio-economic system in Poland.

Keywords: foreign investment, globalization, socio-economic system, regional socio-economic development

References

- Bąk, M., Kulawczuk, P. (red.) (2006). *Wpływ inwestycji zagranicznych na gospodarkę Polski*. Krajowa Izba Gospodarcza, Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym.
- Bojar, E. (2001). *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w obszarach słabo rozwiniętych*. Wydawnictwo Naukowe PWN.

- Borowiecki, R. (2002). Restrukturyzacja przedsiębiorstw – próba syntezy dociekań literaturowych i doświadczeń praktyki. W: R. Borowiecki, A. Jaki (red.), *Restrukturyzacja a procesy rozwoju i kreowania wartości przedsiębiorstw*. Akademia Ekonomiczna w Krakowie – TNOiK.
- Budner, W. (2003). *Lokalizacja przedsiębiorstw, aspekty ekonomiczno-przestrzenne i środowiskowe*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.
- Chipalkatti, N., Le, Q. W., Rishi, M. (2021). Sustainability and Society: Do Environmental, Social, and Governance Factors Matter for Foreign Direct Investment? *Energies*, 14(19), 6039.
- Dziemianowicz, W., Jałowiecki, B. (2004). *Polityka miejska a inwestycje zagraniczne w polskich metropoliach*. Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Hirshleifer, J. (1965). Investment Decision under Uncertainty: Choice – Theoretic Approaches. *The Quarterly Journal of Economics*, 79(4).
- Jaki, A., Ćwiąg, W., Rojek, T. (2021). *Kształtowanie wartości w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Aspekt teoretyczno-aplikacyjny*. Wydawnictwo CeDeWu.
- Kaliński, J., Kaszuba, K. (2002). *Globalizacja-Integracja-Przedsiębiorczość*. Wyższa Szkoła Zarządzania w Rzeszowie.
- Karpiński, A. (2009). Ocena wpływu kapitału zagranicznego na strukturę przemysłową. W: Z. Sadowski (red.), *Kapitał zagraniczny w Polsce. Warunki działania*. PTE, Dom Wydawniczy Bellona.
- Kłosiewicz-Górecka, U. (red.) (2007). *Zagraniczne inwestycje w handlu na rynkach lokalnych*. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Ostrowska, E. (2011). *Portfel inwestycyjny klasyczny i alternatywny*. Wydawnictwo C. H. Beck.
- Patora, R., Piasecki, R. (2001). *Polityka konkurencji w krajach wschodzących rynków*. Studia i Monografie.
- Regulski, J. (1985). Przestrzenne procesy rozwoju. W: J. Regulski (red.), *Planowanie przestrzenne*. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Rychlewska, P. (2010). *Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na rozwój województwa podkarpackiego*. Studia Regionalne i Lokalne.
- Sobala-Gwosdz, A. (2004). *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie podkarpackim do końca 2003 roku*. Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego.
- Weresa, M. A. (2002). Skutki inwestycji zagranicznych dla gospodarki kraju przyjmującego – doświadczenia Polski. W: E. Balcerowicz (red.), *Rola inwestycji zagranicznych w gospodarce*. Zeszyty BRE Bank – CASE.